

מתורתו של צדיק אביהו יעקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביהו צידא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בבואור פשט מצוות התורה וענייני עבודת הש"ת שגלגטו מכל ספריו הק'

פרשת ויצא ה'תשפ"ב

שלא ידבר שם דברי חל רק דברי תפלה. גם יטהר מחשבתו שלא יחשב מעניני העולם, כי עקר התפלה בלב היא, כמו שנאמר (דברים יא יג) 'ולעבדו בכל לבבכם'. לכן צריך שיהיה לבו פנוי מכל מחשבה, כדי שיתפלל בכונה, ולא ידלג שום תבה ויענה כראוי, ויחשב בלבו כי לא נברא כי אם לעבודתו יתברך, וינהג קדשה יתרה בבית הכנסת:

יהיה מעשרה ראשונים בבית הכנסת

וגם כן צריך שיהיה מקדים לבית הכנסת להיות מעשרה ראשונים, שגדול שוכר עשרה ראשונים כדאמרו רבותינו ז"ל (ברכות מז:). וגם כן צריך להתאחר שלא לצאת מהרה מבית הכנסת שלא יהיה נראה עליו כמשואי. וזה רמזו גם כן במלת **בראשית**, **בראשית** כמשמעה שיהיה ראשון בבית הכנסת, והיא נמי אותיות 'בשארית', דהיינו דצריך להשאר מהאחרונים בבית הכנסת. ובעל התשובה צריך להזהר בזה יותר:

(גנני המלך, תיקון התשובה אות יא)

ישמוד עצמו בעת התפילה בבית הכנסת

ובני ארם עוי וחול וגתר ומש (בראשית י כג). הרמז בזה, שבשעת תפלה צריך שיטהר מחשבתו ויפנה לבו מכל דברים המטרידים אותו, לפי שהתפלה נקראת עבודה שבלב, שנאמר (דברים יא יג) 'ולעבדו בכל לבבכם'. ועוד, צריך שינהג קדשה בבית הכנסת ויחשב שהשכינה שם, ולא ירבה דברי חל בבית הכנסת ולא יריב עם אדם שם: וזהו שנאמר **ובני ארם** שהיא התפלה, **עוי** מלשון עצה, דהיינו צריך שיטהר עצתו ומחשבתו ולא תהיה עצתו אלא בעבודת ה' דוקא. **וחול**, הינו מרחיק דברי חל שלא יזכירם בבית הכנסת. **וגתר**, אותיות 'ותגר', שלא יעשה שום תגר ולא יריב בבית הכנסת. וזהו **ומש**, מלשון הסרה, כמו 'לא ימוש' (יהושע א ח), כלומר דמסיר עצמו מדברי חל ויריב ומצה וכיוצא בבית הכנסת, ומתנהג בה כי אם בקדשה:

(פיתוחי חותם פרשת נח)

הצדיק מתפלל שתשאר נשמתו נקיה

וטהורה

וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבש. ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלהים (שם פסוקים כ-כא). בא לרמז, דהצדיק הזה, כיון שכל נגמתו לעבד את ה' ביום ובלילה בעבודה רבה, נתירא שמה יתגבר עליו יצרו ויבטלו חס ושלום מעבודת ה' ויחטיאו, ולפיכך הוא נודר לה שיהיה בעזרו עד שתחזור נגמתו למקומה הראשון. וזהו שאמר וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך, שהיא

חובת הזהירות בקדושת בית הכנסת

ויחלם והנה שלם מצב ארצה וכו' (בראשית כח יב). אפשר לרמז על בית הכנסת, דראה יעקב אבינו עליו השלום בתי כנסיות שעתידים בני ישראל להתפלל בהם, וראה שבתו כנסיות של מטה יש כנגדן בתי כנסיות מכוונות למעלה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (זוהר ח"ב נט:). דכל מקום קדשה למטה יש כנגדו למעלה. והנה שלם גימטריא שתי פעמים 'היכל', לרמז על היכל של מטה והיכל של מעלה, וזהו שאמר **מצב ארצה וראשו מגיע השמימה**, הוא היכל כנגד היכל, והנה **מלאכי אלקים עלים וירדים בו** לקבל תפלותיהם של ישראל, אחר כך **והנה ה' נצב עליו**, לקבל התפלה:

הקב"ה יושב בביהכנ"ס המכוון כנגדו לקבל התפילה

ואפשר דלזה רמז הנביא (חבקוק ב כ) 'זה' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ, בא להזהיר בני ישראל, כשיכנסו להיכל מלכו של עולם שהיא בית הכנסת, ידעו ויבינו שיש בית כנסת מכוונת כנגדה למעלה שבה יושב הקדוש ברוך הוא לקבל התפלה. ועל זה צריכים להתנהג בקדשה יתרה, ויבשו ויכלמו וירעדה תאחזם, שלא ישוּחו שיחת חלין ולא יתעסקו בשום דבר אפלו בדברי תורה זולת בתפלה בכונה מכוונת: וזהו שאמר **וה' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ**, 'הס' גימטריא 'היכל', ועוד, 'מפניו כל הארץ' ראשי תבות גימטריא 'היכל'. והכונה, 'זה' בהיכל קדשו, דהיינו בשעת התפלה שישאר יושבים בהיכל שהיא בית הכנסת הרמזו בראשי תבות 'מפניו כל הארץ', כיון שהקדוש ברוך הוא יושב בהיכל שנגדו למעלה, התקן עצמו למה שרמזו בהיכל שהוא 'הס' גימטריא של 'היכל', דהיינו הס שלא להזכיר שום דבר זולתי התפלה, וזהו שסמך לזה 'תפלה לחבקוק' (שם ג א):

(מחשוף הלבן פרשת ויצא)

מזרא בית הכנסת והשבמה לתפילה

בראשית (בראשית א א). אותיות 'בית ראש', לרמז על בעל תשובה שצריך להזהר להשכים ולהעריב לבית הכנסת מדי יום ביומו, כי הוא תקון גדול לכפרת עונותיו ולקבלת תשובתו, מפני שהתפלה במקום קרבן, כמו שנאמר (יהושע יד ג) 'ונשלמה פרים שפתינו'. ויותר מזה אמרו (ברכות לב:). דגדולה תפלה יותר מן הקרבנות, שנאמר (ישעיה א טו) 'גם כי תרבו תפלה'. וכיון שכל כך גדול פחה של תפלה צריך להזהר בעל תשובה שלא יבטל שום תפלה:

יזהר במזרא בית הכנסת

וישמר כל הדברים שאמרו חכמינו ז"ל בעניני בית הכנסת, דהיינו שיהיה עליו מזרא בית הכנסת לפי שהשכינה בבית הכנסת, וכיון שהשכינה שם צריך להיות עליו מזרא השכינה

נינהו, אבל אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה אותו מאה ואחד. ולפי דרכנו גם כן אתי ניחא, ד'עובד אלקים' קרי להעובד שלא על מנת לקבל פרס לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, ולא עבדו קרי להעובד על מנת לקבל פרס אפלו בעולם הבא, דזה לגבי זה מקרי 'לא עבדו':

(מעגלי צדק אות ח"ת)

הצדיק עושה לשם שמים

למען אשמך דברך (תהלים קיט קא). דהינו שאין פונתי בשמידת המצות ובקיימם הוא כדי להנצל מענשין ויסורין דאותו עולם ויהיה לי חלק בגן עדן, אין פונתי וירצוני בזה, רק עקר פונתי למען אשמך דברך דוקא, שאתה אדון הכל ישתבח שמך, מי לא יראך מלך בין יהיה לי שכר בין לא יהיה, עקר העובד אותך יהיה כעבד המשמש את רבו שלא על מנת לקבל פרס:

(מעגלי צדק אות מ"ם)

צדיק ירדוף אחר האמת

והנה שלשה דברים אלה, אף על גב דהם מודים דקיימם תלוי בזולת, דהינו שהאמת צריך אדם להיות דבריו עם גני אדם באמת ומשאו ומתנו באמת, והמשפט דהינו צריך לעשות משפט לבני אדם באמת שלא ישא פני דל ולא יהדר פני גדול רק בצדק ישפט, והשלום לעשות שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו, מכל מקום צריך לקיים תחלה שלשה דברים אלה בגופו ואחר כך יקיים בזולתו. וכך הוא הקיום שיקיים בגופו, תחלה הוא יקים מדת האמת, וקיימה הוא, לפי שיצר הרע מתעה האדם בדרך שקר ומלמדו כי אם שקר, ויצר הטוב מנחה האדם בדרך אמת ומעמידו על האמת, ופשוט לעין כל אפלו בעיני הרשעים שדברי יצר הרע שקר ודברי יצר הטוב אמת, לכן צריך האדם לרדוף אחר האמת, כמו שאמר הכתוב (תהלים טו ב) **ודבר אמת בלבבו**, ואמרו 'בלבבו' ולא 'בלבו' מורה על שני לבות שיש באדם, שהם יצר הרע ויצר הטוב, ויצר הרע דרכו לדבר שקר ויצר הטוב דרכו לדבר אמת, על זה אמר דוד המלך עליו השלום שיאחז צדיק דרכו של יצר הטוב ויהיה דובר אמת [וכו']:

(גנוי המלך, תיקון התשובה אות ו)

עבודת ה', ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבוש, כדי שלא אהבטל מעבודתו, ושבתי בשלום אל בית אבי, דהינו שתתחזר נשמתו נקיה, שלמה, ושבה אל בית אביה כנעוריה. אז, כשיהיה כך, והיה ה' לי לאלהים, ראוי לקרא עליו אלהיו, שעשה רצונו, דמי שאינו עושה רצון ה' אינו נקרא אלהיו, דאם הוא אלהיו למה אינו מקים מצותיו, כמו שנאמר (מלאכי א ו) **דאם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי**. עוד מבקש הצדיק הזה [וכו']. **וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך**, זהו הנדר, כל מה שיחנן אותו ה' חכמה וממון ינהה ממנו לאחרים, והכל לשמו יתברך, וזהו לך:

(פיתוחי חותם פרשת ויצא)

צדיקים עובדים את ה' שלא על מנת לקבל פרס

חלקי ה' אמרתי לשמך דברך (תהלים קיט נו). אפשר לומר, דהנה הצדיקים העובדים את ה' ביראה ואהבה ושמחה רבה, אינם מבקשים שום שכר על פעלתם לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. וזהו שאמר אנטיגנוס איש סוכו עליו השלום (אבות פ"א מ"ג) **אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הו כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס**, ויהי מורא שמים עליכם. דהנה דבריו כפולים, דמדקאמר אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, שמעינן מנה שיהיו כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס, אם כן אמאי הדר ותני בהדיא אלא הו כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס, הא כבר שמעינן לה מדייקא דרישא. אלא בעל כרחנו התנא עליו השלום תרתי דשלא על מנת לקבל פרס אשמועינן, חדא בעולם הזה וחדא בעולם הבא, דהעובד ה' יתברך מיראה ואהבה בשלמות אינו מבקש שכר אפלו לעולם הבא, דזו העבודה השלמה שאינה תלויה בשום דבר:

שתי דרגות ב'לא על מנת לקבל פרס'

ואפשר לפרש זה במה שאמר הכתוב (מלאכי ג יח) **ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עבד אלקים לאשר לא עבדו**. דפריך בגמרא (הגיגה ט:) **הינו 'צדיק' הינו 'עובד אלקים', הינו 'רשע' הינו 'לא עבדו'**. ומשני, 'עבדו' ולא עבדו' תרויהו צדיקי

חידה שבועית: מה מרמז רבינו בפסוק 'זה' בהיכל קדשו חס מפניו כל הארץ'?

(נא לכתוב תשובה קצרה ומתמצתת!).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב, כמו כן נא לציין כתובת מדויקת וטלפון

למייל: 0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבוד אביר יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחרית
מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מוז' האביר יעקב' זי"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחרית מתיבתא בהוצאת "עוז והדר".

פרשת כי תצא:
ה' בנימין רייזנר אלעד.

